

ЧЕХОСЛОВАКИЯ КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИ

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

«ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН» КАРВОНИ

А. МИРЗААХМЕДОВ.
Суратда: қизил карвон
тайёрлов пункти йўлида.
Н. Тўраев фотоси.

БРИГАДАДА «ЎН УЧИНЧИ»

 $(\nabla_3 T A F)$.

ИЛФОР ЦЕХ

А. ЗОКИРОВ.

ИХТИРОЧИ

Ёш ихтирочи, фабрика инженери Анвар Икромовнинг бу ихтиросидан ҳамма мамнун. Фабрикада уни «ихтирочи-миз» деб хурматлашнинг боиси ҳам шунда.

С. СУЛТОНОВ.

БЕШ ИЛЛИК топириқни муддатидан илгари базарни ҳа-
ратига қўшилган пойтахтимиёнадаг илак йитиру фабрикасининг
ёшадан илчиси Махмуда Тўғичева кун сайн қувончли ютуқларга
ёриштира. Шунингдек, у ўз малакасини ошириш устида ҳам қуни-
лан ишламоқда. Махмуда ҳозир тўқимачилик институтининг кеч-
а бўлимида ўқимокда. М. Нурдинлов фотоси.

М. Нуралдинов

ТОШКЕНТ ҚУРИЛИШЛАРИДА

Бу кўркам бинолар Тошкент шиласининг қоқ марказида қад кўтармоқда. Олийҳиммат қардош қурувчиларимиз аниқлаб оқибатлари батамом тугатилган. Пойтахтнинг хусус-жамоли аввалгисидан юз чандон гузаллашиб бормоқда.

қўлигуд бинокорларимиз фидокорлиги билан А. Тўраев фотоси.

МАҲАЛЛА ЧИРОЙИ

Октябрь район картасида яна бир янги маҳалла пайдо бўлди. «Бешқайрағоч» номи билан аталган бу маҳалла Калинин районининг собиқ «Бешқайрағоч» посёлкисини ўрнида ташкил этилди. Маҳалла активларининг биринчи йигити бўлиб ўтди. Бу йигитида кеска коммунист Рафурхон ака Собиров маҳалла комитетини раислигига сайланди. Шунингдек, маҳаллада ўртоқлик суди, хотин-қизлар совети ҳам ташкил этилди. Маҳалла активлари илгариларидан уйлаб, пухта тузилган план асосида ўзлари яшайдиган территорияни обод ва кўркам қилиш ишларини бошлаб юборишди. Дастлаб 4 минг метрлан ортқи ариқ ва зовурлар тозаланди, кўриқлар тузатиб қўйилди. 800 тунда ортқи кўчат ўтқазилди. Бундан ташқари маҳаллада ҳар шабада тозаланиб кўчининг ўтказиш белгилари қўйилди.

Маҳалла территорияси ўтган кеска мuddат давомида табиб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Бу ерда газета киоскиси, ноқ гушт ларселари ҳамда сар тарошхона қурилди. Яқинда уй-ўзғор буюмлари магазини ҳам фойдаланишга тошдирилди. Бу тармоқларнинг тикланишида ва янги тушурилишида маҳалла жамоатчилигининг ҳиссаси катта бўлди.

Маҳалла территориясининг ой сайини кенгайиб бу ерга янги йил ойналар кўчиб келадиганлиги ҳисобга олиб «Ташкертасит» бошқармаси кичик кулватли трансформатор ўрнига 180 киловаттли трансформатор ўрнатиб берди.

Маҳалланинг келажиги янада порлоқ. Бу ерда истиқомат қилувчиларнинг каттадан-кичиги—ҳаммаси бир-бири билан аҳил ва иноқ. Аҳиллик бор жойда гузаллик ҳамроҳ.

Б. ОРИФХУЖАЕВ.

ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИДА

СИЕСИЙ ТАШКИЛОТЧИЛАР

КОЛХОЗДА коммунистларнинг сафи йилдан-йилга ортиб бормоқда. Ҳозирги кунда 158 коммунист ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи участкаларида меҳнат қилаётир. Партия ташкилот коммунистларнинг кучига таяниб ҳужалиқини тобора юксалтириш, маҳсулот таъинларини арзонлаштириш тадбирларини кўрмоқда. Ана шу мақсадда партиявий-сиесий, тарбиявий ишларнинг турли формаларида фойдаланилмоқда.

Бу ерда сиесий ташкилотчилар билан ишлаб, айниқса, яхши нўлга қўйилган. Ҳовадоналарга 94 сиесий ташкилотчи бир-кирилган. Шунингдек, 50 дан ортқи коммунист ҳам колхозчилар ўртасида турли тушунтириш ишларини олиб бормоқда.

Сиесий ташкилотчи ва сиесий ахборотчилардан Қўшнар Раҳмонов, Нуридла Абдураҳимов, Абдурауф Эргашев, Назар Тўрақуллов ва бошқалар колхозчилар севиб, ҳурмат қилиб тилга олишди. Улар лигликлардан, илгорт тажрибалардан деҳқонларни хабардор қилиш билан бирга социалистик мусобақанинг авж олдиришига ҳам ердмаланилмоқда.

Э. ҚИРҚБОЕВ.

Бекобод районидаги Ленин номи колхоз.

ПАРТИЯ ЙИГИЛИШИ — ТАРБИЯ МАКТАБИ

ПАРТИЯ йиғилиши коммунистлар олдига турган ҳужалиқ-сиесий нияфаларини ҳал этишда муҳим аҳамиятга эгадир. Шу туфайли ҳам биз йиғилишларнинг ролига алоҳида эътибор берамиз. Бизда 179 партия аъзоси, 16 партия аъзоллигига кандидат бор бўлиб, улар 6 та ҳеч партия ташкилоти ва 22 та партия гуруҳларига уюшган.

Биз ҳар бир йиғилишга тайёргарлик қилиш ва уни ўтказишда ана шу ҳеч партия ташкилотлари ҳамда гуруҳларига таяна-миз. Йиғилиш бўладиган кун коммунистларга беш-олти кун илгари хабар қилинади. Уларни кун тартибидан масала билан таништирилади. Таклиф ва мулоҳазаларни ўрганилади. Бу тадбир ҳар бир йиғилишнинг ўз вақтида, коммунистларнинг актив иштирокида ўтказишга ердм бўлади.

Партия мажлисларида қўйилган масалалар тематик-дор-раси кенгайиб бормоқда. Ҳужалиқ масалалари билан бирга коммунистнинг бурчи, ахлоқ, одоб, тарбияга оид масалалар ҳам муҳокама қилинади.

Йиғилишлардан бирида чорвадорлар ўртасида социалистик мусобақа қандай йўлга қўйилганини муҳокама қилинди. Бу ҳақда ҳеч партия ташкилот секретари А. Абдумомунов, колхознинг бош ветеринария врач С. Мирзаахмедов ўртоқлар доқлад қилишди.

Доқладчи ва сўзга чиққан коммунистлар ишдаги камчиликларини кўрсатдилар. Социалистик мусобақани янада авж олди-риш тадбирлари қўйилди. Йиғилиш қароридан таклиф ва муло-ҳазар тўла ҳисобга олинди.

Партия йиғилиши қарори асосида оммавий-сиесий ишларни қўлайтириб юборди. Ҳисобдаги 40 агитатордан ташқари коммунист С. Орзиев, Қ. Нўрмоҳаммадов, М. Шарипов каби ўртоқлар ҳам бригада ва фермаларда тушунтириш ишлари олиб бормоқ-далар. Партия йиғилишлари бизда катта тарбия мактабини ўтамоқда.

Т. ҚУЛМАТОВ.

Юқори Чирчиқ районидаги «Коммуна» колхоз партия комитетининг секретари.

КОММУНИСТЛАР — МУСОБАҚА ТАШАББУСКОРИ

СОВХОЗ бундан икки йил илгари анча қолоқ эди. Ҳозир эса 1-«Оҳангарон» совхоз рентабелдан ҳужалиқлар қад-торига кўтарилган олган. Совхоз ишчилари Улуғ Октя-брь 50 йиллиги шарафига социалистик мусобақани авж олди-риб, мул ҳосил этиштирадилар. Рағла таъйёрлаш пилани ошириб бажаришди. Давлатга 300 тонадан ортқи сабазот, 700 тонна картошка ва бошқа маҳсулотлар сотишди. Бу ютуқларнинг кул-га кiritилишида совхоз партия ташкилотли олиб бораётган таш-килотчилик ишларининг роли катта бўлди.

Совхоздаги 151 коммунистнинг деярлик ҳаммаси ҳал қилу-ви участкаларида зўр қайрат ва талаббўс кўрсатиб меҳнат қи-лаётир. Йида кун коммунист, комсомо, партиясииз активлар-сиесий ахборотчи, ташкилотчи, агитатор бўлиб ишламоқда.

Коммунистлар, социалистик мусобақа ташаббускорлари. Улар ишчилар ўртасида иқтисодий, илмий, сиесий мавзуларда суҳбат ва доқладлар ўтказишди. Бу соҳада Неймат Бўрибо-ев, Иўлаш Умиров, Т. Султонов, Э. Имомназаров, Х. Хусе-нов, Х. Уролов каби кеска коммунист, пенсонерлар, айниқса, катта ердм бормоқдалар. Илгортлар тажрибасининг кенг ёйли-ши, мусобақа шартларининг бажарилишини ўзаро мунтазам текшириб борилади.

Т. ХУШНАЗАРОВ.

«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз муҳбири.

ИШЧАН АГИТАТОР

НОРХУЖА ака Йигитлар районидан Свердлов номи колхозда бир неча йиллардан буён меҳнат қилиб келади. У ишдаги содетиға қарашли кутубхонада ишлаш билан бирга, агитаторлик ҳам қилади.

Бу йил у колхознинг 8-7-аёнларида агитаторлик қилиб, колхозчиларни жуда кўп лигликлардан хабардор қилди. Нор-хужа ака ҳар бир суҳбатга қизғин тайёргарлик қилади. Колхоз ҳаёти, ўтмишига оид материаллар билан танилади. Шу туфайли ҳам унинг суҳбатига жуда кўп колхозчилар йиғилишди.

Йиғилишда ана шу қирроатхонада бўлди. Катта ойнавалди хо-нага жойлашган қирроатхонадан истанган газета ва жур-налларни топишнинг мумини. Йиғилишда китоблар тартиб билан териб қўйилди. Заа дид билан безатилган. Кеч пайти бўлган учун хола гавлўм эди. Биров газета, биров китоб ўқи-моқда.

Норхужа ака эса бир чеккада ўтириб журнал варақлаб, ёи дафтарига йиғиларини ёзмоқда.

— Эртга,— деди у,— колхозчилар ўртасида халқро темага оид суҳбат ўтказишнинг эди. Шунга тайёргарлик қилишман... Дарҳақиқат қишлоқнинг маданий ва сиесий ҳаётида камтар, билимдон Норхужа ака Тулагановнинг хизмати каттадир.

А. ИНОМОВ.

СОЦИАЛИЗМ

МАМЛАКАТЛАРИДА

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

Бундан 8 йил муқаддам шарқий Чехословакиянинг Ко-шицедаги металлургия комби-нати пойдеворида биринчи ғишт қўйилган эди. Мамлакат-нинг энг ёш корхонаси ўтган йилдён бир миллион тонадан ортқи пўлат қўйиб чинарди.

Ҳозирги вақтда бу ерда учин-чи доина, иккинчи кеска бата-реван ва бошқа ишлаб чиқари-ш объектлари қурилмоқда.

Комбинат қурилишининг 1971-1972 йилларда таъминла ту-ғалаш кўзда тутилди. Шун-дан кейин комбинат мамлакат-га 4 миллион тонна маҳсулот бери бошлайди. Бу эса, ҳозир-ги вақтда Чехословакияда иш-лаб чиқарилаётган пўлатнинг кериб арилиш ташкил этиди.

Корхонанинг маҳсулотини ҳозир наҳондаги 20 мамлакатга юбо-рилимоқда. Комбинат Совет И-тифонининг техникавий ердми билан қурилмоқда. Комби-нат Кривої Рог рудаси ва До-нецк кўмири билан ишлай-ди. Комбинатнинг лойиҳасини Совет ва Чехословакия инжени-ерлари биргалинда туздилар.

Г Д Р

Германия Демократик Рес-публикасидаги барча меҳнат-чиларнинг 13 проценти иш-лаб чиқариш новаторларидир. Ишлаб чиқариш коллежлари аъзоларидан ҳар уч ишдандан бири энг ҳатто 4 ишдандан би-ри техника ишчиларининг автoри дейиш мумин.

1967 йилда Улуғ Октябр со-циалистик революциясининг 50 йиллиги шарафига ўтказил-ган социалистик мусобақадан қарийб ярим миллион новатор-лар армиясининг қар бири ра-ционализация қилиш тўғриси-да битта ёш бир нечта так-лиф киритди. 1967 йилда ме-ҳнат умумдорлиги 1966 йилда-гига нисбатан 8,4 процент ошди. Бунда новаторларнинг хизмати каттадир.

ПОЛЬША

Ваҳор қилиш биланпол Висла дарёсининг юқори қисмида, Влоцлавек шаҳри атрофида дарё суви бетов ётишадиган йилги ўзандан оқиблади. Бу ерда кўп ва тошлардан тўғон барпо этилади. Бу тўғонга яна 1 миллион кубометр кум соли-нади. Кум жуда катта гидромо-нитлар билан тўқилади ва Халқ Польшасида биринчи марта соатига 600 кубометр тупроқ қазиб чиқариладиган со-вет электр машиналаридан фойдаланилади.

Висла дарёси тўқилганидан кейин жуда катта сузиш қў-пайдо бўлади. Бу кўз келгуси-да сув топишнинг вақтида иш-чи дарёни қишлоқ қўлида катта роль ўйнайди.

МОНГОЛИЯ

Халқ Монголиясининг аҳоли-си тез ўсиб бормоқда. Ҳозирги вақтда мамлакатда яшовчи бу-тун аҳолининг 62,8 проценти халқ 30 ёшга тўлганда киши-лардан иборат. Саноатдаги барча ҳодимларнинг тўртдан уч қисмининг, бинокорларнинг 66 процентидадан кўпрогини ёшлар ташкил этиди. Қишлоқ ҳўжалигида ишлаётган барча тракторчилар ва комбайнчи-ларнинг 80 процентидадан кў-проги революцион ёшлар союзи-нинг аъзолари, йигит ва қиз-лардан иборат.

ТАСС.

ВДР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИ-СТРЛИГИНИНГ БАЁНОТИ

ХАНОЙ. Вьетнам Демократик Республикаси ташқи ишлар министри баёнот эълон қил-ди. Баёнотда Америка авиаци-ясининг 1968 йил 3 январдан 5 январгача бўлган мuddат ичда Хайфон портини ва Ханой рай-онларини бомбардирон қилган-лиги қораланди.

Вьетнам информатсия агент-лиги эълон қилган маъмур баё-нотда шундай дейилди: Хай-фон шаҳрининг аҳоли ишайди-ган районлари, Ханой районла-ри ва бошқа объектлар бомбар-дирон қилинганлиги, чет эл ке-малари турган Хайфон порти бомбардирон қилинганлиги Вьетнам Демократик Республи-касининг территориял бутули-гини қўпол равишда бузишдан иборат бўлиб, халқро ҳужукин, барча мамлакатларнинг савдо

ва кемалар қатнови эркинлиги-ни бузиш демекдир.

Вьетнам Демократик Респу-бликаси ҳукумати дейилди баё-нотда Америка авиациясини «Пе-реславль»-Залесский» совет савдо кемасини бомбардирон қилганлиги муносабати билан Совет ҳукумати 1968 йил 4 январда Америка ҳукуматига иборот нотасида ифодаланган адолатли позицияни тўла қў-лаб-қувватлайди.

КУБАДА ЯНГИ ЦЕМЕНТ ЗАВОДИ

ГАВАНА. Харукода (Гавана вилояти) янги цемент заво-ди ишга туширилди. Завод ме-ли қурилмаган даражада қисқа мuddат ичда — 6 ойда барпо этилди. Заводнинг таъиннали

очил шаросида Куба беш министри Фидель Кастро, пре-зидент Освальдо Дортикос ва Кубанинг бошқа раҳбарлари ҳо-зир бўлдилар.

ХИТОЙДАГИ ВОҚЕАЛАР

Харбий қисмларнинг Пекин трикотаж комбинатидаги «сў-ларга ердми тўғрисидаги ба-тафил ахборотни Пекин газе-талари қишда биринчи саҳифа-ларида босиб чиқардилар. Бундай хабарлар Хитой матбуотида тез-тез пайдо бўлиб турибди. Ку-роли қуларнинг вакилларида корхона ва муассасалардаги «сўларнинг аниқлаш ва иш-ларини қўлаб-қувватлаш ва иш-ларини яқолаш кераклигини ҳал этиш топирилмоқда. Ана шу трикотаж комбинатида ар-мия вакиллари «раис Мао ас-карлар»ни ўрганишни йўлга қўйиш топирилган. «Ҳозирги вақтда, — дейилди пошта-газеталарида босилган ахборот-да, — комбинат ишчилари ва хизматчилари ҳар кун иш бошлаш олдидан раис Маонинг ҳайкали олдига тўпланишди ва идеологиянинг практика билан қўшиб олиб бориш соҳасидаги иш тўғрисида йўл-йўриқ қўра-тиши сўраб унга муволаат қи-линади. Улар раис Маонинг нафларини ўрганишди ва шундан кейин раис Маондан йўл-йўриқ олиб, иш жойларида боришди». Сменанинг иш та-мом бўлаганидан дарак бе-руви қўнғирроқ маълумотдан кейин улар раис Мао Цз-дун ҳайкали олдига тўпланишди, қилинган ишлар тўғрисида ва ўз идеологияси қандай ҳолатда амалдаги тўғрисида ҳисоб бе-радилар.

Трикотаж комбинатида армия ўрнатган «янги тартиб» ана шундай.

Чжаоцзян вилоятидаги цзо-фанлар конференциясида қабул қилинган резолюцияда партия раҳбарлигига қарши ва шу вилоятдаги халқ ҳокимиятининг қонуний органларига қарши курашда цзофанлар ва хунвэй-и

вий Комитети жанубий-марка-зий бюросининг собиқ секретари ва Хитой Компартияси Гуан-дун вилоят комитетининг бирин-чи секретари Чжаоцзян-лига қар-ши ана ҳужум бошланди. «Нанфан жибао» газетаси ун «фш қилмоқ» учун бир сон-дагина бош мақола ва қарийб икки саҳифа жойин олган ма-қолани бағишлади. Чжао Цян-ли Ю Шяо-пиннинг «агенти» ва Тао Чжуннинг «тарвафори» деб эълон қилинди. Газета Чжао Цян-ли у билан биргаликда «са-новат, қишлоқ ҳўжалигида, молия, савдо-сотиқ, маданият, маориф, сийат соҳасида ва бошқа соҳалар Мао Цз-дунга ва унинг тутган йўлига қарши чиқди» деб даъво қилди. Газе-танинг даишича, у «маданий революцияни бостиринда жи-ноятчи ташаббускор» бўлган.

Пекин пропаганда т л а р и «маданий революция» Хитой Халқ Республикаси экономика-сини огир аҳволга солиб қўй-ганлиги учун айбни Мао Цз-дун гуруҳасининг мухолифлари зиммасига юлашга уринмоқда-ди. Синьхуа агентлиги Шан-хайдан оллинган хабарда бу ша-ҳардаги қўлгина корхоналар, шу жумладан йирик корхона-лар ўтган йили жуда огир аҳ-волда қолганлигини тап олади.

(ТАСС).

ЯНГИ ОПЕРАЦИЯ

Станфорд университетининг бир гурупа хирурглари Пало-—Альто касалхонасида (Калифор-ния штати) 6 январда юракни кўчириб қўйиш бўйича янги операция қилдилар. ЮПИ агентлигининг хабарига кўра, 43 ёшли аёлнинг юраги 54 ёшли эркакка кўчириб қўйилди.

Бу операцияга доктор Нор-ман Шамуэй раҳбарлик қилди.

АНГЛИЯ. Ипович шаҳрида яшовчи А. Джеспер исмли киши ўт ўчирувчиларнинг бош кийимларини бирнеча йилдан бери тўлаб келмоқда. Эндиликда буларнинг со-ни 20 мингдан ортқи кетди. Унинг коллекциясида 1700— йилдан бошлаб чиқарилган ўт ўчирувчиларнинг бош кийимини топиш мумкин. Суратда: А. Джеспер қадимги ва ҳозирги замон бош кийимлари билан.

Йиқинда Лондон ҳайвонот ботига Жанубий Африка-нинг ороларидан қора панжалли пингвинлар келтирилди. Ушдаги суратда: қора панжалли пингвинлар овқатланиш-моқда.

АП—ТАСС фотолари.

ПАХТАШУНОС

О Л И М

ЮБИЛЯРИМИЗ

Дўстлар табригини эшитиш, шоғирлар меҳрига қониш қан-дай яхши! Халол меҳнати, жо-нуирлиги ва гамхўрлиги туфай-ли киши бундай иззат-ҳурматга эришади. Садриддин Хужаевич ҳам ўз ҳаммаслари орасида катта обрў-иззат қозонди.

У илм-фанни бахт ва нувон-ларнинг манбаи деб билди. Шун-нинг учун ҳам фанда янглик яратиш учун тинмай ишлади, самаралар иш олиб борди. Тош-

кентда оддий ишчи оиласида ту-ғилган Садриддин ёшлигидан ҳам биология фанига қизиди. У ўрта маълумот олган, Тошкент Давлат университетини биология-тушунқушнослик факультетига ўқинишга кирди. Ёш илмий ҳодим дастлаб Тошкент педагогика институтини ассистент бўлиб ишлади. Селекционер олим А. Автономов раҳбарлигида мус-тақил илмий ишларни амалга оширди.

Истеъдодли олимнинг илмий-тадқиқотлари пахтачилик билан бевосита боғлиқдир. У «Ўғза тулининг ётиб қолиши ва уни қамайтириш йўллари» деган мавзуда кандидатлик диссертаци-ясини муваффақиятлик ёкла-ди.

Олимнинг Тошкент област-мелiorатив тажриба станция-сида олиб борган илмий-қўзи-тиш ишлари ҳам яхши самара-лар берди. У генетика ва ўсим-

ликлар физиологияси институ-тида ҳам пахтачилик мадания-тининг ошириш устида тадқиқот-лар олиб борди.

Профессор Ф. Мауэр билан биргаликда пахтанинг дефолиа-ция ва диссекция қилиш йўли билан ўғза барини тезроқ тўқ-тиришни илмий йўлида исбот-лади. Бунинг натижасида би-ринчи бўлиб пахтачиликда цю-намид қалъини қўланлиди. Қўп ўтмай бу илмий усул Тош-

кент областининг пахта далала-рида қўлланила бошланди.

Мана бир неча йилдирки, олим Ушмилклар экспедиция-тал биологияси илмий-тажри-биш институтининг директори-дир. У бу катта илмий кол-лекция раҳбарлиги қилиб, рес-публикаси биология фани та-риққиятига ўз ҳиссасини қўшиб келмоқда. Унинг «Ўғза ту-пининг ётиб қолиши ва уни қам-айтириш йўллари» темада ёқ-

лаган докторлик диссертацияси-да илгари сурилган назарий фикрлар пахтачиликда ўз ифо-дасини топти.

Истеъдодли пахташунос олим йилида 50 ёшга тўлди. Республи-каси селекциячилари ва пахташунос олимлари унинг бу юбилейини кенг нишонладилар.

Т. НАСИБОВ.

биология фанлари канди-дати.

Алишер Навоий

АЛИШЕР НАВОИЙ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 525 ЙИЛЛИГИГА

НОДИР САТРАП

ҒАЗАЛЛАР

I.
Войким, душмандек ўли аҳдидин бегона дўст;
Душманим ултурса, аҳд эттимки, тутмай ёна дўст.
Соғаримда захру сахро узра пуйим шиддатин
Билмас улким, бор анга ҳамқосау ҳамқона дўст.
Йон куним ўртади, — севгам ёрнинг ўтлуғ юзи.
Найзагай кунмай, чу бўлган шамъ ила парвона дўст.
Водийн хирролда атёрига ёр ўлдур негонг,
Гар бўлур тузи беёбоний била девона дўст.
Дўстлук жонидин истаримен, манга олам эли —
Душманим жон бўлса бўлсун, бор эса жонона дўст.
Аҳли дин паймоншикандур, қилса бўлмас дўстлук,
Бас манга муг дайрида улким тутар паймона дўст.
Зулфига тулса Навоий холи шавқидин-негонг,
Домдин йўқ чораси ҳар қушқи бўлган дон дўст.
(«Ғаройб-синар»дан)

II.
Қилди душман раҳм баским, қилди жавр изҳор дўст;

Эй кўнгул, душман топ эмди, тутмағил эниҳор дўст.
Ҳар замон душманларин озурадур, эй дўстлар,
Баски, ҳар дам еткурур мен зорга озор дўст.
Душман ар жонинин афғор айласа, қилдим биҳил,
Йавр тигидин чу кўнгул айлашим афғор дўст.
Кеча душманларгаким ноламдин уйку келмади,
Ранжамен мундин доғеким, бўлмади бедор дўст.
Мен ўлар ҳолатда, душманлар кўрунуб дўстнам;
Невчун улмайимки, келур бошимга душманвор дўст.
Кўлса душман айб эмаским, кўрмадин оз ҳам вафо,
Гарчи қозғондим қилиб жоним фидо бисёр дўст.
Чархнинг меҳрига мағрур ўлмағилки, гадри бор,
Ҳаргиз ўлмас кимсаса ул душмани надвор дўст.
Соқиб қил дўстлук, тут болаким, йўттур гами,
Бўлса олам душмани ҳар қисқа сенден бор дўст.
Итларинг гағго қилур гўё Навоий ўлкимин,
Боши узар жамъ ўлуб афғон қилурлар ёр дўст.
(«Наводир-шабоб»дан)

ЖОМИЙ ҲАҚИДА

«Жамъиона нури»да Абдурахмон Жомий — то шаҳон булғай, аларнинг ёруж хотирларининг натолики наҳон аҳлидин кам бўлмасун ва то синехр уқурулғай, аларнинг очуқ юфтуларини фавоиди даврон калойидини ўзусулмасун...
(«Манг дусун нафос»дан)

САЙИД ҲАСАН АРДАШЕР

«Алар тарин ва равнин бу фарғин андоқ шефта қилдимки бир кун алар мулозиматиға етмасам эрди, сабру тоқатим қолмас эрди ва алар ҳам келиб, аҳвол сурашлар эрди: «Ташвише бўлмасини бўлғайимки, Фугун сендин ҳафт топа олмадун»...
(«Холоти Сайид Ҳасани Ардашер»дан)

ПАХЛАВОН МУҲАММАД ҲАҚИДА

«Похлавон Муҳаммадин, кўп фавоиди била ороstdадинки, гўшти фани (нурани, полонийки — А. Ҳ.) боғуқул улким, аниқк андоқ ҳақ ва мулдинки, маълум эмаским, тарғиз бу фанда андон пайдо бўлиш бўлғай ўнга фавоиди кўра дун нартбасидур. Мусиний ва алдор илмида давронинг бевасирдур. Чун каломоти аҳақ — кинаш-шамс (қўдай равшан А. Ҳ.) дур, шарҳ, қилмоқ эҳтиём эмас».
(«Холоти Похлавон Муҳаммад»дан)

МИРЗОБЕК ҲАҚИДА

«Мирзобек — инсоният ва хушаклониди Хуросон ва Самарқанд мулкида ягона эрди. Ва таби ва фаҳи ва стар-тутарда бу инки мули ингитлари орасида саромади замона эрди. Охики диният ва масиш нуқулдин гани эрди ва таби бу нағ таърифлардин мустанг. Ҳайф ва из ҳаф ва дарин ва из минг дариники, ҳафт чашмасидин сароб бўлмади ва умр накли мевасидин бар емади...
(«Мажлисун нафос»дан)

ОДАМИЙЛИК. ИНСОНИЙЛИК

(Навоий ўзининг машхур «Соғинам»да ўзига замондош шоир — дўстларидан Сухайлий, Туфайлий, мархум Сайид Ҳасан Ардашер, Пахлавон Муҳаммад қасбларини мадҳ қилиб, эслаб бўлиб, яна бошқа дўстлари ҳақида фахрлики, қуйидагиларини ёзди):

...Нуттининг гарчи шикоят дери бор,
Шукрдан доғи ҳиноят дери бор.
Ким агар бордилар андоқ асхаб,
Яна ҳам жамъи эрурлар асхаб.
Бирини Мирзи Атоий ангилди,
Бирини Мирзи Фаноий ангилди.
Ул бири илм синехри уза меҳр,

Бу бири фазл қўшиға синехр.
Ихтиёр улким, эрур нозук таби,
Лутф майдони аро чобук таби.
Осафий улким, не назм этса

Қиймати мулки Сулаймондур кам,
Яна бир келди Биноийки,
Қасбда айламади маъна инулуи,
Яна бир дарду гафим Оғоҳи,
Ҳамламин бири зияратгоҳи.
Яна бир Машҳадий ул даҳрда,
Пок таҳриру каримул — ахлоқ.

Бир Шафийи дурур, ул пок сифат —
Ким муаммода чиқариш от.
Бирини шорби 4 Жомий таҳқиқ,
Мунису раҳбару гахорур

Яна девонайи Қотиби, ҳаё —
Тулса ҳар гама, қилур дафти малол.
Яна ҳам бир нечадурларини,
Лутф ила барчадин ўлсун оғоҳ.
Ҳагасин қилмадим аилан мажмур,
Ким «Мажлис»да эрурлар мастур.

Гар алар тўтти эса дашти адам,
Шукр бу хайл эрурлар ҳамдам.
Шукр неъматга чу ҳамдаст бўлай,
Жомий шукрона ичиб, маст бўлай.

Дарди ҳикрон эса э соф висол.
Ҳар сабаб бирда бўлайин беғол.
1. чобук — тез; 2. фунун — фанлар; 3. каримул — ахлоқ; 4. шорби — ичурчи; 5. мастур — ёнлган; 6. дашти адам — йўқлиқ дашти.

Алишер Навоийнинг янги топилган сурати. Маъмур сурат расмон Ал Фақриул Али миниятурасин (XVI аср бошлари) асосида ишланган.

ВАФОДОР ЁР ҲАҚИДА

(«Хайратул-аброр»дан)
Ҳар кишига етса фалақдин

Бўлмасам ҳамдарди аниқ
Ҳамдаме,
Роз лабин тиккан инин сўмасам,
Ҳар неки кўнгида эрур —
Дард ёқиб шуълан нобудини,
Чархдин ўтқарғай аниқ дудини,
Тини боло кўксини чоқ айлағай,
Дард оии бир дамда халок айлағай.

Сарсари ғам жонига урғай
Синехр,
Хирмани умрини совурғай
Синехр.

Бас, кишига умр ҳуши-ёр эмиш,
Ёр деган ёри вафодор эмиш.
Ёрки, ойини вафо йўқ анга,
Шамъ кибибурки, энг йўқ анга.
Шамъки йўқ анга энг тўшаси,
Ўтсиз эрур ўйлаки муз шўшаси.

Ёрки, бор анда вафо-ёр бил,
Умр деган ёри вафодор бил.
Ҳар киши оламда эрур ёрсиз.
Бир садафедур дури шаҳорсиз.
Йўқ хунари ёлғуз эса ўз киши,
Қайда киши сонда ёлғуз киши.
Фард киши даврда тоғмас

Наво,
Елгуз овчидин ким эшитмиш сало?

Ёрсиз эл охи ғам-андул эрур,
Енса йиғоч, ёлғуз, иш-дуд эрур.

Тоғ киши айши ўйин бил нигун,
Ўйга қачон қомил ўлур бир сутун?

Синса уқоб эгин уза бир қанот,
Тез учар, лек анга бир дам ҳаёт.

Солмас ўюн нарда бисотида шайб,
Бўлса аниқ тосида бир қаббатини.

Тошқи чақмоқдин ўлғай йирок,
Тийра? тугор иккаласини ул фирон.

Бир-бирга чун еттишурлар даме,
Равшани ўлур ўтларидин оламе,
Синса қалминин шақидин бир чун.

Оқиз ўлур кома рақам қилгучи,
Еки сингар? гўшага муҳтож эрур.

Билки камонкам анга ҳаложат эрур,
Дур нечаким айбодин ўли ироқ.

Лаъл ҳам ўлса ёнида яхшироқ,
Жумла жаҳон шаҳидидин ори бор.

Кимки гадоқур доғи бир ёри бор,
Шоҳки, йўқ ҳамдаму ёри аниқ.

Кўнгида кўп бўлгуси бори аниқ,
Қилса бирон ҳамнафасу ёрки,
Бўлгуси кўп гама сабукборлиқ.

Ёр эрур андоқ, тухар бебаҳо,
Ким анга муҳтож не шоҳ не гадо.

Ўшбу сифат ёрки, маркум эрур,
Войки бу даврда маъдум эрур.

Бўлса доғи тоғмон осон эмас,
Кинис башар? ичра худ илком.

1. Синехр — фалак; 2. тўша — муз сумалги; 3. фан — ёлғиз, яна; 4. уқоб — бургут; 5. шайб — нуқсон; 6. қоронги; 7. шақ — қамши; 8. қалмининг учидида инсонга бўлигани қисми; 9. сингар — камон ўқи; 10. ҳаложат — нахтанинг илгидан ажратувчи; 11. сабукбор — юн елги; 12. маркум — рақам — қилгани, айни ўтган; 13. маъдум — йўқ; 14. жонси башар — инсоният.

СОВЕТ халқи ва бутун илг'ор инсоният ўтган йилда Совет давлатининг шонли 50 йиллигини кенг нишонлади. Ярим аср давомида совет халқи қатор отир синовларни бошидан кечирди ва оламшумул-тарихий ғалабаларни қўлга киритди. Ана шу отир синов шароитлари ва кураш жараёнларида совет халқларининг, совет кишиларининг ўзаро қалин дўстлиги катта ижобий роль ўйнади ва бу дўстлик кун сайин ҳамон мустақамланиб бормоқда. Бу дўстлиқни мустақамлашда совет адабиёти ва санъатининг, айни вақтда ўтмишда илг'ор позициядан тўриб яратилган адабиёт ва санъат асарларининг аҳамияти ҳам катта бўлди. Жамиятимизнинг байроғига: Тинчлик, Меҳнат, Озодлик, Тенглик, Бахт-Саодат сўзлари билан бир қаторда Биродарлик сўзи ҳам олтин харфлар билан ёзиб қўйилган экан, ўтмишдаги илг'ор сўз санъаткорларининг дўстлик, ўртоқлик ва бирдамлик ҳақидаги асарларини, фикр ва мулоҳазаларини ўрганиш халқимиз орасида таъриб қилиш доим зарур ва ақтуалдир.

Дўстлик гоёларини бой Шарқ адабиётини қадимдан қўйиб қолмади. Чунки улут мутафаккири ва санъаткорлари халқ оmmas, кишиларнинг бошига ёйилган табиий ва иқтисодий оғирликларнинг олдини олишнинг асосий йўлидан бири бирлашиш, дўстлашнинг, бир ёқадан бош чиқариш жамияти илг'ор тўшмаларлар. Улур Абдуқосим Филодавсий ўзининг машхур «Шоҳнома»сида ёзди:

Икки дўст тураркан елима-елка,
Тоғларни ҳам осоя айланди тилка.

Бу ҳақда гоёт донолик ва мейилини билан Сатдий Шероий «Гўлестон»ида дейди:
Бу ёстонда дўстлар атмасса кўмса,
Насиб бўлмас мақсад тўлини термак.

Буюк лирик Ҳофиз ҳам ўз дейишини ана шундай гоёлар билан беағзан:
Беҳишт боғи, ҳуру ғилмон бўлса ҳам,
Дўст кўчасини тугроғига алишмак.

Дўстлик гоёларини кўйлашда Абдурахмон Жомий ҳам уларга баралла ижр бўлди:
Дўстига агар қўшилса дўст-ёр,
Овуз оғочни бўлур қосилдор,
Овуз ва умид наклид дўст-ёр,
Ишрат билан айши бўлди пойдор.

Ўзбек адабиёти тарихида Алишер Навоий ҳам дўстликнинг улур қувачисини сифатида майдонга чиқди. Алишер Навоий яшаб иккол қилган XV асрнинг иккинчи ярмида Хуросонда иқтисодий-сиёсий вазият мураккаб эди. Бир томондан йиринчи феодализмнинг мавқеи мустақамланиб, феодализм ашум кураш, иккинчи томондан эса меҳнаткаш халқ порозилигини ортиб борар эди. Бунинг устига ҳуқуқон табакалар, хусусан феодийлар ўртасида тахт талашлар давом этар, ташиқ душманлар эса ҳар вақт мамлакат ва давлатнинг сусайишини,

қулай вазиятдан фойдаланиб босқин қилишни қўтиб турар эди. Ана шундай тарихий шароитда Навоий ўзининг юксак гуманистик идеалларидан келиб чиқиб, кишиларга, халқига бор овози билан:

Олам аҳли, билингизким,
Иш эмас душманлик;
Ёр ўлур бир-бирингизгаким,
Эрур ёрки иш!
деб мувожаат қилар экан, бунинг остида катта — маъно бор эди.

Навоий ўзининг бутун ҳаётини ўз ватанининг ободлиги, ўз халқининг фаровонлиги учун курашга бағишлади. У ўз фаолиятида халқимизнинг «элга эл қўшилса» — далаат, элдан-эл кетса-меҳнат» деган сўзларига амад қилди. Бу жиҳатдан унинг бир ватандош Хуросондан қочиб, бошқа юртга кетиб қолган

мизм билан қўшиб талқин қилди. Дўстлик энг яхши кишиларга хос хусусиятидир. Дўстлик, Навоий таърифига, ҳар бир инсон учун ҳаволай зарур бир нарса. Ўз ҳаётида дўст орттирмаган инсон энг бахтездир. Дўстлик таърифига «Хайратул-аброр»да Навоийнинг энг яхши, энг самимий сатрлари бағишланган. Навоий бу асарда дўст тушунчасини, ишқ, оила тушунчалари билан бирга қўшиб ёзди:

Ҳар киши оламда эрур ёрсиз.
Бир садафедур дури шаҳорсиз;
Фард киши даврда тоғмас наво,
Елгуз овчидан ким эшитмиш сало?
Ёрсиз эл охи ғам-андул эрур.

ДўСТЛИК КУЙЧИСИ

А. ҲАЙИТМЕТОВ, филология фанлари доктори

Енса йиғоч ёлғуз, иш дуд эрур.
Навоийнинг идеали содиқ,
вафодор дўстдир. Ёр, дўст қандай бўлиши керак? — деган саволга Навоий «Махбубул-қулуб»да қуйидаги қитъа билан жавоб қилади:

Ёр улдури, ҳар неким ўзига —
Истамас, ёрига ҳам истамағай.

Ўз истағи, ёр учун ўлгай,
Ани мунда шерин айламағай.
Бундаги «ёр» сўзини фақат машуқа, махбуба маъносига тушувиш бировқамаллик бўлур эди. «Ёр» сўзи Навоийнинг прозаик ва поэтик асарларининг жуда кўп ўринларида «дўст» маъносига келади. Навоийнинг жуда кўп ишқий шеърлари айни вақтда дўстлик мадҳини ҳам ўз ичига олган. Шунинг учун ҳам Навоийнинг ишқий шеърларини бир мавзу — ишқ мавзуси доирасидаги таҳлил қилиш тўғри бўлмайдиган.

Навоий асарларига қўйилган дўстлик, ёр — ҳаммаки, эрини дўстлик. Навоий юзакни, гағза билан дўст бўлишни қоралайди. Унинг асарларидаги кишилар бир-бирларига юрак амери билан дўст туғинадилар. У бир тазалида олижаноблик билан ўз севгилисига муносабат қилиб, уни ўз истағи билан дўст бўлишга, бу бобда ўзини ўзи мажбур қилмаслиқча чақиради, ақс ҳолда ўзини озор деб билиши мумкинлигини айтилади:

Кўнгулунг истар ёлар бирла ҳамнаш шод бўл,
Истамас — озор бўл.
(«Ғаройб-синар»дан)
Ўз махбубасига нисбатан бундай дейиш ўрта аср шарқ муҳитида катта насорат эди. Бундай ўринларда Навоий гуманизми ўзининг энг юксак қўқиларига қўтарилди.

Навоий ўз ҳаётида ҳам кўп дўстлар орттирган, қаерга бормасин доим дўстлар давраида бўлишга ҳаракат қилган эди.

Ҳақида тарихий далилларга эгамиз. У ўз дўстларини асарларида, хусусан «Мажлисун-нафос» таъриқасида чуқур ҳурмат билан тилга олади.

Кейинчалик Хиротда унинг Абдурахмон Жомий, Пахлавон, Муҳаммад, Мирзи Атоий, Осафий, Шайхон Сухайлий, Туфайлий, Биноий, Веҳод, Мирхонд, Нўл Муҳаммад Удий, Султон Али Машҳадий каби жуда кўп атолики шоирлар ва фан, санъат устодлари билан қадрдон бўлгани маълум. Булар орасида унинг айниқса Абдурахмон Жомий билан дўстлиги ўша давр сиёсий, адабий ва маданий ҳаётида катта ижобий воқеа бўлди. Навоий ўз асарларида Жомий, ҳақида энг илғу ва энг самимий мақтовларни ёзди ва унга яқинлиги билан чекини фахрланди. Навоий билан Жомий ўртасидаги дўстлик бозининг давраида қардош тоқини халқ билан ўзбек халқи орасидаги дўстликнинг ёркин символига айланди.

Лекин Навоий яшаган давр шундай бир давр эдики, бу замонда ҳақиқий дўстлик йўлида жуда катта гоёлар бор эди. Бу вақтда синфлар билан синфлар, табақалар билан табақалар, уруғлар билан уруғлар, қабилалар билан қабилалар ўртасида чуқур антогонистик идишлат мавжуд бўлиб, улур мамлакатда ҳаёда дўстлик учун кенг йўл очинга қўймас эди. Бундай шароитда дўстлик кўп вақт маълум бир гаразга қўйилар бир-бирига қарама-қарши гуруҳларнинг иқтисодий-сиёсий манфаатлари ҳам кўп вақт шунингга асос эди. Навоий каби улут мутафаккирлар, албатта, бундай тор қабилалар, синфий қарашлардан юқори турар эдилар. Унинг қуйидаги мисралари бунинг тўла исботлайди:

Санамлар ҳуснидин мақсуди
Ёр ўлмиш Навоийга,
Агар барлос, агар тархон,
Агар арлот, агар сулдуз.
(«Бадоеул-васат»дан).

Бирон Навоий қабил шоир ва мутафаккирлар жамиятда дўстлик, иттифоқлик юзага келтириш учун қанча уринмасинлар,

Олам аҳли, билингизким, иш эмас душманлиғ, Ёр ўлунг бир-бирингизгаким, эрур ёрлиғ иш!

(«Ғаройб-синар»дан)

Бунинг шоир ҳаётининг Машҳад ва Самарқанддаги даврларига нисбатан ҳам, Ҳирот ва Астро-боддаги даврларига нисбатан ҳам айтиш мумкин. Масалан, унинг Самарқандда Фаълулло Абдулайи, Абдўл Шайхоний, Мирзобек, Юсуф Андиний, Муҳаммад Бадахшани, Муҳаммад Олий, Мирзо Хоно Суғд, Ризий Самарқандий каби ўғлаб шоирлар, олимлар ва фозалар билан дўстлашгани, яқиндан муносабатда бўлгани

улар даврин, тарихий шароитни енга олмадилар. Бу даврда чин дўстлик кўп ҳолларда кишиларнинг идеали, орузи бўлиб қолди. Навоий ўзининг юзлаб шеърли сатрларида ўз замонида вафодор дўст топа олмаганидан шикоят қилиб, фарёд чекиб эди. У «Наводир-шабоб»да:

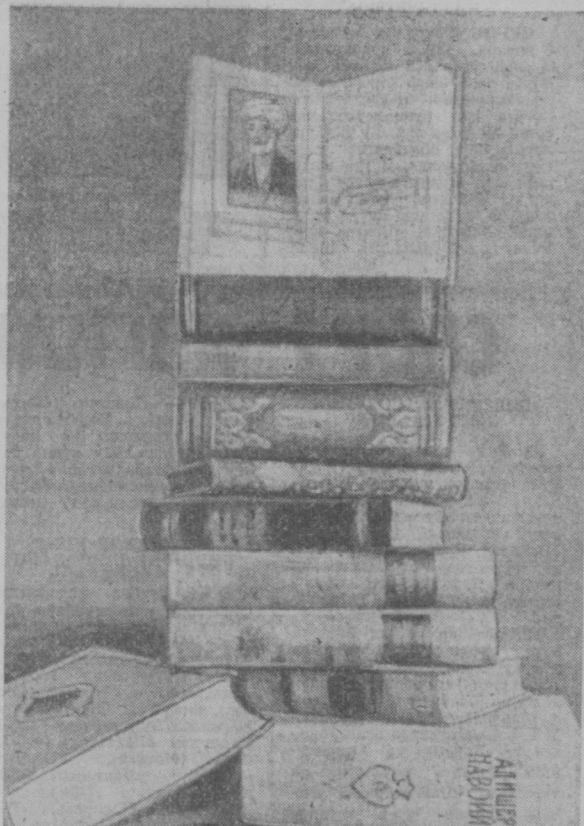
Қон ютуб, умре жаҳон аҳлида
Бир ёр истадим,
Лекин ул камрак топилди —

Ки тулса жоним ажал сайлига — эрур хуброқ
Ғарийқини, халос ўлмоқ ошно бирла.

(«Фавондўл-кибар»дан)
Донишманд шоир ўз даврида одамларнинг бундай пастшамълиларга боришини оламнинг, жамиятнинг пастшамълиги, пасткаш (дун)ларга шароит туғдириб бераётгани билан изохлайдики, бу жамият ҳаётига гоёт прогрессив қўшиб эди. У ўзи яшаётган оламни латъатлаб

Ғаройб-синарда ёзди:
Вафо айлаб, вафо кўз тутма
Олам дунёдан олам ким.
Вафосиз келди олам дунлари
Ҳам олам дундек.
Навоийнинг дўстлик ҳақидаги орузлари бозининг замонамизда амалга ошди ва ошмоқда. Совет кишилари ақид дўстлик билан янги жамият қурмоқдалар. Шойрининг дўстлик ҳақидаги дурдона сатрлари, бебаҳо нуқталари кишиларимизнинг қалбидан чуқур жой олмоқда. У ўз достонларининг бирини ҳақиқий дўст ўз дўстидан, биродари (яхвондан) ҳатто жонини ҳам аямаслигини нарек деган экан, бу билан у дўстлик ҳақидаги бизнинг ҳам фикримизни баён қилгандайдир.

Жонинг агар ком эса ихвонинга,
Сарф оту қўй миннатини жонинга!

Алишер Навоий асарларидан намуналар.

Жонинг агар ком эса ихвонинга,
Сарф оту қўй миннатини жонинга.

(«Хайратул-аброр»дан)

Бу саҳифани филология фанлари доктори А. Ҳайитметов уюштирган.

ҚУВНАНГ, ҲУНАНГ, ЯЙРАНГ

Суратларда: (чапда) Алишер Навоий номида театр майдони олдида ўқувчилар от аравада сайр қилишмоқда. (Ўғда) Куйбешев номи майдонда бозатила арча олдида. М. Нуриддинов ва О. Матинезов фотолари.

«Ешлик» спорт манежи ҳар кун эрталабдан то кечгача кичкинтойлар билан тавжум бўлади. Бу ерда катта арча ясалган. Ана, арчанинг атрофида бир гуруҳ кичкинтойлар кўла ушлашиб ўйнашяпти. Юқорида эса ота-оналар ўз фарзандларининг санъатини томоша қилиб ўтиришбди. Болалар бироз яланғач, қўшни аага ўтишди. Бу ерда театр саҳнаси ўрнатилган. 500 ўринли зал бир зумда болалар билан тўлди. Саҳнада артист Мурод Қориев қўйнади. У Насриддин афанди арча байрамиди қандай ўтказганлиги ҳақида, Владимир Самойлов эса ялмоғиз намшир тўғрисида кичкинтойларга жонли ҳикоя қилиб беришди. Кейин яна ўйин бошлана-

ди. «Петрушка» ўйини ижро этилади. Янги йилга бағишланган кўшнлар янграйди. Манежнинг ўзига олтига дўконча қўрилган. Бу ерда Қорбоболар қўйилган отнинг келган болаларга янги йил соғатларини улашди. Кичкинтойлар ҳурсанд бўлиб тарқалди.

Ҳар кун бу ерда 1500 бола келиб дам олиб, ўйнаб, яйраб кетяпти. 30 дан ортиқ педагог, юздан ортиқ пионер воқатийси, манежнинг ўнлаб ходимлари болалар бошида паронадирлар.

Қишки каникул давомида 50 миң болани кутиб оламиз, — дейди «Ешлик» спорт манежи директори ўртоқ П. Матхелияни. — Шунга яраша соғатлар ҳозирлаб қўйилган. Қишқарли программалар тузиб чиқилган. Ходимларимиздан Н.

Содиқова, А. Расулова, А. Аҳмедова қабилар болаларга алоҳида хизмат кўрсатишяпти.

Шаҳримизнинг бошқа жойларида ҳам пионер ва ўқувчилар қишки каникулларини ниҳоятда шод хурамлик билан ўтказмоқда. Ленин комсомолни номиди маданият ва истироҳат боғида ташкил этилган бир қатор тадбирлар ўқувчиларнинг мириқиб дам олишлари, янги куч тўлашлариға хизмат қилади. Бу ерда тез-тез даваскорлар келиб концертлар беришяпти. Ўқувчиларга боғча болалари, боғча болаларига эса ўқувчилар ўз санъатларини кўрсатишяпти.

Ўқимачилар маданият сарида ташкил этилган арча атрофи ҳам болалар билан тавжум. Ўқимачи ва машина-

соларнинг фарзандлари ҳар кун эрта билан бу ерға келадилар. Қиш буйи қишқарли ўйинлар, турли мусобақалар ўтказилади. Қорбоболар ҳар қил эртақлар сўйлаб беради. Пироларда болаларга соғат саломлар қилинади.

Булдан ташқари Октябрь ва Куйбешев районларининг кичкинтойлари ҳам ўз мактабларида, пионер саройларида ташкил этилган арча байрамларида қатнашиб, ҳордиқ чиқармоқда.

Ҳадемай қишки каникуллар ҳам тугаб ўқувчилар яна мактаб кучоғига оғланадилар. Барча жойларда уларнинг намунали дам олишлари учун яна ҳам ахшироқ шароитлар яратиб беришимиз керак.

ЁШЛИК БАЛИ

Ҳашаматли Ёшлик спорт манежи ҳар қачонгидан ҳам тавжум Байрамдагидаги шинам бозатила буюнинг кенг кучоғига шаҳар мактаблари юқори синф ўқувчилари кириб келмоқдалар. Турли-туман ўйинчоқлар, манеж уртасидаги гузал арча, чехрасида бахтиёрлик ва саҳийлик отборт нуридек тарқалган Қорбоболар, гузал Қорқиз эътиборини ўзига тортган.

Карнай-сурнай садолари остида бозатилган юқори синф ўқувчиларининг бали чинакам ёшлик байрамига айланиб кетди. Давримизнинг янги ағда гул-лолалари бўлмиш — ўғил-қизларнинг бутунга бозмани пойтхатинининг кўзга кўринган санъат арбоблари, созанда ва хонандалар ҳам меҳмон бўлиб келишган. Улар қабилда ўз санъат маҳоратлари билан бутунгиз кечани кўнглидагидаги ўтказишга, хизмат қилиш иштиёқи бор.

Қўламлиқ яншаб кетган Ёшлик саройида санъатинининг ҳамма жанрлари намоиш қилинди. Октябрь районидаги 169-мактаб ўқувчилари Урта Осе — олмадорининг табии обрлари қиёфасида чиққиларида элани қарсақ садолари янграйотиб юборди. Абдулла Набиёв номи пионер ва ўқувчилар ўйининг «Гулиноз» ансамбли кўрсатган жозибалар ўйини, музика ва қўшнлари кеча қатнашчиларини беишхона хурсанд қилди. 9-болалар ўйининг даваскор созандадари оркестр кўйилари чапганда рус омавий ўйинлари севлиб ижро этилди.

Маиа, кеча саҳнасиға санъатининг устаслари бирин-кетин чиқиб келишди. СССР халқ артисти Наби Раҳимов, Ўзбекистон халқ артистлари Амин Турдиев, Соиб Хўжаев ва уларнинг шоғирдлари кўнгли кечасини бошлаб юборди. Ҳамманинг қабилда бит-ма-туганмас шодлик, кўнгли бузди-дек жўш урмоқда.

Ёшлик спорт манежида бўлиб ўтган Октябрь район мактаблари юқори синф ўқувчиларининг янги йил ёшлик бали ана шундай қизиқарли ва мазмули ўтди.

Р. ДАМИНОВ.

КАТТА ЮТУҚ

СЕРОВ (Свердлов области), 6 январь. (ТАСС мухбиридан). 8 синф ўқувчиси Серёжа Баймаков ва 5 синф ўқувчиси Коля Валневлар маслаҳатлашиб иккита пул буюм-лотереясини сотиб олган эди. Бу лотереялардан бири болаларга катта ютуқ олиб келди. Бугун шаҳар марказий омаиат кассаси Серёжа ва Колядан ютуқ чиққан лотерея билетини қабул қилиб олди. Ҳадемай, «Волга» автомашинаси ўқувчиларга топширилди.

СПОРТ ЯНГИЛИКЛАРИ

«БОЙЧЕЧАК» СОВРИНИ ҲУНАНЛАРИ

Бу йил ҳам «Советский спорт» газетаси соврини учун Бутуниттифок турнири ўтказилди. Ўзбекистон зонасида Мисирнинг «Динамо», Дюкелнинг «Шахтер», Олмаотанинг «Қайрат», Куйбешевнинг «Крилья Советов» коллективлари қатори «Пахтакор» ва «Политотдел» командалари қатнашди.

Ишқибозлар бу йил биринчи марта стадионда 18-февраль кўни тўлашди. Шу кун «Пахтакор» стадионида майдон эгалари Доноқнинг «Шахтер» футболчилари билан беллашдилар. Самарқандда эса Москвадан «Динамо» ва Олмаотанинг «Қайрат» коллективлари учрашди. «Пахтакор» «Бойчечак» соврини учун иккинчи ўйини «Политотдел» колхозидан қишлоқ спортчилари билан ўтказди. 3 марта эса «Пах-

такор» — «Динамо» (Москва) билан ўйнади. Пахтакорчилар баҳорги турнирни 14 мартада якулайдилар. Шу кун тошкентлик футболчилар эски рақиблари Олмаотанинг «Қайрат» командаси билан куч сынашди.

«ПАХТАКОР»НИНГ БИРИНЧИ ДАВРАДАГИ РАҚИБЛАРИ СССР Футбол федерацияси олий лига қатнашчилари ўртасидаги мусобақалар жадвалини тасдиқлади. «Пахтакор» биринчи даврада қўйидаги рақиблар билан учрашди. 1-апрель. «Пахтакор» — «Торпедо» (Москва), 6-апрель. «Пахтакор» — Марказий Армия спорт клуби, 10-апрель. «Пахтакор» — «Динамо» (Москва), 17-апрель. «Зенит» — «Пахтакор», 22-апрель. «Динамо» (Минск) — «Пахтакор», 27-апрель. «Пахтакор» — «Черноморье», 2-май. «Пахтакор» — «Динамо» (Киев), 8-май. «Қайрат» — «Пахтакор», 12-май. «Крилья

Советов» — «Пахтакор», 28-май. «Пахтакор» — «Арсарат», 1-июнь. «Пахтакор» — «Динамо» (Тбилиси), 8-июнь. Армия спорт клуби (Ростов-Дон) — «Пахтакор», 12-июнь. «Торпедо» (Кутаиси) — «Пахтакор», 20-июнь. «Пахтакор» — «Нефтяник», 24-июнь. «Пахтакор» — «Динамо» (Кировоград), 7-июль. «Заря» — «Пахтакор», 11-июль. «Локомотив» — «Пахтакор», 17-июль. «Спартак» — «Пахтакор».

«ТОРПЕДО» — «КАРДИФФ-СИТИ» ТОШКЕНТДА БЕЛЛАШАДИ

Европа Кубок эгалари Кубоги мусобақаларининг чорак финалига чиққан Москвадан «Торпедо» ва Англия чемпионатининг иккинчи лигасида қатнашган Уэльснинг «Кардифф-Сити» командалари навбатдаги босқичга чиқиш учун Тошкентда беллашяпти. Бу ўйинни 19 ёки 20 мартада ўтказиш мўлаққатмоқда.

БИЗНИНГ ОРИФ АКА

Шу кезларда Смоленск учун қонли жанглар боради. Ориф ҳам жон олиб-жон бераётган ҳалоскорлар сафига қўшилди. Ориф ва унинг курулдошлари минг азобини егиб 1943 йилнинг бошида Смоленскни озод қилдилар. Лекин у шиддатли жангларнинг биринчи кунидан гна ўқ эди. Голлицини станциясидаги госпиталда Ориф олти ой даволатиди. Тўрт марта операция бўлди. Лекин ўқ қантис жойига теккан экан қўли кейин курул ушлашга

Дўстмухамедовлар оиласи қўллар қатори элзизладан бошпанасиз қолган эди. Эндиларда улар грузиялик бунёдкорлар қўриб берган кенг ва шинам уйлариини бирини истимомат қилишмоқда. Суратда: Шуҳрат ва Вазира Дўстмухамедовлар, монтажчилардан В. Никобадзе ва Д. Пешаудлар бир пилёа ои устида.

Р. Шамсуддинов фотоси, (ЎЗТАГ).

ярмаи қолди. Комиссия уни иккинчи гуруҳа инвалиди деб топди.

— Хафа бўлманг, барибир сиз бизга керак одамсиз, — деди шунда госпитал бошлиғи, медицина хизмати капитани Забудиқ Орифининг кўнглини кўтариб. — Кўнглингда гуддек ҳўнарингиз бор экан. Энди фронт орқасида туриб душман билан жанг қилаверасиз.

Бошқа илож ҳам йўқ эди. У госпитал ошханасида бош ошпаз бўлиб қолди. Бу ерда 1200 дан ортиқ ярадор жангчи даволатидади. Ориф шу беморларнинг оғизига ёқадиган мазали таом пилишиб беришга ҳаракат қиларди. Ниҳоят уруш талаба билан тугади, солдат Ориф Турсунов жоманчи шаҳри Тошкентга, ёрбироқларлари бағрига омон-эсон қайтди. Бир неча йил кичик-кичик ошхоналарда пазандилиқ қилиб юрди. Сўнг Октябрь район ресторанларида ишлашга тақлим қилинди. Бу ерда у меҳнати билан шўхрат топди.

1954 йил Ориф ака зиммасига гоётада масъулиятли вазифа юкланди. У Бутуниттифок халқ хўжайли йўтуқлари виставкасида «Ўзбекистон ресторани ва миллий чойхона ташкил этиш топириғини олган эди. Олдингига у бу вазифани урдалаш қўлидан келармикан, деб бироз чўчиди. Қатрада кўёш акс этганидек бу ресторан ва чойхонада ҳам бутун серкўёш Ўзбекистон жомали, халқимиз урфодаги, ширин-шаккар таомлари намоён бўлиши керак эди. Бунинг учун киши нозик дид ва катта ташкилотчилик санъатиға эга бўлиши керак эди. Ориф акада шундай дид ва қобилият бор экан. У қисқа муддат ичида топириқин янги-янгидан ҳам аёло қилиб бажарди. Ўзи дошқозонларда ош дамлаб москваликларга тортиди.

Ж. НОСИРОВ.

ЭЛЕКТР МАЙДОНИГА СОЛИБ КўРСАТИЛГАН НЕФТЬ

ТАСС мухбири Қозондан хабар қилади: Татаристон нефть илмий тадқиқот институти ходимлари техника фанлари кандидати В. П. Тропов раҳбарлигида яратган илмий фильмага нефть, сув ва электр токи «қаҳра-

мон» қилиб олинди. Электр майдони шаронтида нефтьдан сувни айлантириб олиш инкроскоп ра кинокамера ёрдамида акс этирилди.

Нефтининг сувни киргизадиган катта аппаратлар нефть промисселарида қўрилатган бўлса ҳам, аммо нефтьдан сувнинг қандай айлантирилиши шун вақтгача унчалик ўрганилмаган эди, деди В. П. Тропов. Киноға олимани кадрлар ёрдамида биз нефть билан сув айлантириш (эмulsion) ток таъсири остида қанча вақт туришини, унинг электр майдони орқали ўтиш тезлигини, электр майдонидаги энг қўлай қулайлиқ қандай бўлишини аниқлаб олишга муваффақ бўлди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШ. КЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентнинг омаиат КП Ўзбекистон, областного Советга депутаты толуғлиқсия.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 835212, (Издатель) ушинуосарлари — 835885, 831232, Массула сенсатары — 834808, Пропаганда, адабият ва санъат бўлими — 831936, Санат, транспорт ва курулиш бўлими — 833786, Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлими — 835811, Қишлоқ хўжалиги, фан, маданият ва омаиат унв юртлари бўлими — 838050, Совет курулиши, наъийи хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — 838761, Хатлар ва омаиат ишлар бўлими — 834048, Ўзлонлар бўлими — 838142, Коммутор — 830249 дан 830258 гача.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган наширётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р.—02122 ИНДЕКС — 64697. № Б—1773.

Реклама

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА Ўзбек тилида: 10.23 — Эштитиришлар программаси, 10.30 — Шаҳар янги йил арчаси, 11.25 — Монцерт (Тошкентдаги 43-мактаб бадийи даваскорлари ижросида), 11.55 — Халпарастлар (бадийи фильм).

13.00 дан — Москва кўрсатади. ТОШКЕНТ КўРСАТАДИ Рус тилида: 17.35 — Эштитиришлар программаси, 18.00 — Телегилчилар, 18.15 — Миллонлар университети, 18.30 — Бумеранг (бадийи фильм), 19.35 — Эштитиришлар программаси.

20.00 Телегилчилар, 20.15 — Халқ интрония амалда, 20.35 — Адабий иерсениз ойнаидахонда (Алишер Навоий туғилган кўннинг 525 йиллиги олдидан), 21.15 — Аршин молон (бадийи фильм), 22.30 — Афонна ва нуйлар.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА Рус тилида: 18.00 — Ўқув оштитиришлари программаси, География, Шимолни Муз онеани денгизи (мантаб ўқувчилари учун), 18.30 — Поззилини севувилар учун, 19.10 — Назарий механика (иккинчи курс студентлари учун), 20.00 дан — Москва кўрсатади.

ЎШИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КўРСАТАДИ Рус тилида: 20.15 — Кўрн олтин (қўшнатилан фильм), 20.25 — Салом, олимпиада йили («Ешлик» студияси), 21.15 — Биринчи телефильмлар фестивалининг якуловчи кечаси.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИ — 9/1 да кўнудза Мирандолина, кечурун Риголетто, 10/1 да кўнудза Доктор Айболит, кечурун Тўй кўнудза.

ХАМЗА НОМИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 9/1 да кўнудза Муҳиш айнома, кечурун Веронанин икки йигит, 10/1 да кўнудза Веронанин икки йигит, кечурун Мирзо Улуғбек.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Байрам томошалари. Циркда арча. Программалар: Қорбоболар, Қорқиз, Сарк масхарабоз ва қишқилар иштиронида болалар учун «Кўёш қўнба» эрғати. Радио-механика Совет Иттифонда яна-ю-яна элэнтрон-иллюзион аттракцион.

КИНО

Халейн Бахт — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ НОМИ (кўнудза ва кечурун).

Тор кўча — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ИЛЛИГИ», «МОСКВА», (кўнудза ва кечурун), «КОМСОМОЛ» 30 ИЛЛИГИ» (кўнудза соат 12, 4 ва кеч 9-45 минута).

Айболит-66 — НАВОИЙ НОМИ (эрталба соат 11-40 минут ва кўнудза 8 да), «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталба 10 да).

«Буланик» пансион — «ЧАЙ-КА» (кўнудза ва кечурун). Аловдиннинг севли лампаси — «КОМСОМОЛ» 30 ИЛЛИГИ» (эрталба соат 10, кўнудза 2, кеч 6 ва 8 да).

Уч бақало — «МОСКВА» (эрталба соат 10 да).

«Союзтелефонстрой» трестининг ТОШКЕНТ КўРТИЛИШ, МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА Тошкентда ва Урта Осеи шаҳарларига бориб ишлаш учун

алоқа монёрлари (қалай, дошчилар, тармоқчилар), Тошкентда ишлаш учун бухгалтерлар, 4-5 разрядли автослесарлар, ер қазувчилар, машинист-автомобилчилар, алоқа монёри насбига ўргатиш учун шоғирлар

К Е Р А К Мурожат учун адрес: Тошкент шаҳар, Енгельс кўчаси, 86-уй (2-трамвай), 9-автотобузининг «Геологразведки» бекати, Телефон Б-8,16-16.

ЯНГИЯУЛ КОНДИТЕР ФАБРИКАСИГА ёрдамчи ишчилар (пайбага) К Е Р А К Мурожат учун адрес: Янгибўла шаҳар, Гагарин кўчаси, 1-уй, наярлар бўлими.

«УЗЭНЕРГОСБНТ» Ҳамма истеъмолчилардан кўннинг ёруғ пайтида уйларида, маганиялардаги, корхоналардаги, кўчалардаги, шунингдек оино ичидаги электр лампаларини

ЎЧИРИБ ҚЎЙИШНИ СУРАДИ. Кўннинг ёруғ вақтида ташқи ёритиш лампаларидаги фойдалангиларга оғоҳ қилинмасдан электр энергияси

УЗИБ ҚЎЙИЛАДИ.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 835212, (Издатель) ушинуосарлари — 835885, 831232, Массула сенсатары — 834808, Пропаганда, адабият ва санъат бўлими — 831936, Санат, транспорт ва курулиш бўлими — 833786, Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлими — 835811, Қишлоқ хўжалиги, фан, маданият ва омаиат унв юртлари бўлими — 838050, Совет курулиши, наъийи хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — 838761, Хатлар ва омаиат ишлар бўлими — 834048, Ўзлонлар бўлими — 838142, Коммутор — 830249 дан 830258 гача.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган наширётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р.—02122 ИНДЕКС — 64697. № Б—1773.